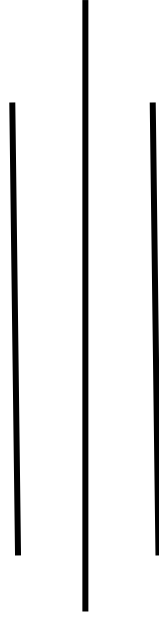

गल्छी गाउँपालिकाको आर्थिक बर्ष २०७९/०८० का लागि नीति
तथा कार्यक्रम

२०७९

गल्छी गाउँसभा सचिवालय
बैरेनी, धादिङ
बागमती प्रदेश

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु,

नेपालको संविधान, २०७२ को व्यवस्था अनुसार स्थानीय सरकारको रूपमा कृयाशील गल्छी गाउँपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा समग्र पक्षको विकास लक्ष्य, उद्देश्य योजना र रणनीति तथा कार्यनीति सहित २०७९/०८० को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यस सम्मानित सभामा प्रस्तुत गर्न पाउँदा गर्भको अनुभूति गरेको छु । २०७९ बैशाख ३० गते सम्पन्न स्थानीय तहको निर्वाचनमा गल्छीबासी मतदाता आमा, बुवा, दाजु, भाई, दिदी, बहिनीहरुले मतदान मार्फत प्रकट गर्नु भएको अभिमत र विश्वासका लागि यस सभा मार्फत सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिका तर्फबाट धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

राज्यलाई राजतन्त्रात्मक केन्द्रिकृत शासन प्रणालीबाट समाजवाद उन्मुख संघीय लोकतान्त्रिक व्यवस्थामा ल्याउन विभिन्न जनआन्दोलनहरुमा जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने ज्ञात अज्ञात शहीद प्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्दछु । राष्ट्रियता राष्ट्रिय हित एवं स्वाधिनता लोकतन्त्र र शान्तीको लागि भएको आन्दोलनको नेतृत्व गर्नुहुने अग्रजहरु प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु । नेपाली समाज रुपान्तरणको लागि वहाँहरुको योगदानको स्मरण गर्दछु ।

विकास निरन्तर प्रकृया हो, जनतालाई विकासको अनुभूति दिलाउनु सरकारको दायित्व हो । निर्वाचन पछि पहिलो नीति तथा कार्यक्रम मार्फत जनताको विकास प्रतिको आकांक्षा संबोधन गर्न नीति र विधिलाई प्रविधिसँग जोडेर भौतिक पूर्वाधार निर्माण देखि गाउँपालिका मार्फत जनताले प्राप्त गर्नु पर्ने अन्य सेवालाई छिटो, छरितो बनाउँदै सार्वजनिक सेवालाई जनमुखी,

जवाफदेही प्रभावकारी बनाई साधन स्रोतको उच्चतम प्रयोग गरी सोको न्यायोचित वितरणमा हाम्रो ध्यान केन्द्रित भएको छ ।

हाल सम्म गल्छी गाउँपालिकाले आफ्नो तर्फबाट नागरिकलाई सेवा र सुविधा दिलाउन जे जति राम्रा र जनपक्षीय काम भएका छन् यसको निरन्तरता दिदै हुनु पर्ने र हुन नसकेका क्षेत्रमा नयाँ कार्य योजनाका साथ विकास र सेवाको क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखेर स्थानीय सरकारले भूमिका गर्ने गरी नीति तथा कार्यक्रममा प्रस्तुत गरेको छु ।

हाम्रो संविधानले निर्दिष्ट गरेको रणनीतिक लक्ष्य समाजवाद हो भने तत्कालीन कार्यक्रम समाजवादका आधार निर्माण गर्ने हो यसलाई समृद्ध नेपाल र सुखी नेपालीको राष्ट्रिय आकांक्षामा सुत्रबद्ध गरेको छ । संवैधानिक र शान्तिपूर्ण प्रतिष्पर्धाको बाटोबाट जन अभिमत सहित सरकारमा पुग्ने र राष्ट्रिय पूँजीको निर्माण गर्दै समाजवादको आधार तयार गर्नु, हामीले अवलम्बन गरेको राजनीतिक कार्यदिशाको सार हो ।

यसैको मार्ग दर्शनमा निर्वाचित संरचना प्रति नागरिकको भरोसा कायम राख्दै सेवा मैत्री स्थानीय सरकार स्थापित छ भन्ने अनुभूति गरी सामाजिक न्याय समतामूलक विकास, आर्थिक , सामाजिक, साँस्कृतिक रूपान्तरण सहितको विकास प्रकृया अगाडी बढाउने उद्देश्यका साथ नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरिएको छ ।

निर्वाचनका बेला जनताको विचमा गरेको प्रतिवद्धता राजनीतिक पार्टिहरुका घोषणा पत्र, स्वतन्त्र बुद्धिजिबिहरुको राय सल्लाह र संघ तथा प्रदेश

सरकारका प्राथमिकताको क्षेत्र समेतलाई नीति कार्यक्रमको आधारको रूपमा रहेको व्यहोरा सभा समक्ष राख्न चाहन्छु । साथै १५ औं योजनाको लक्ष्य र दिगो विकास लक्ष्य समेतलाई केन्द्रमा राखेर नीति तथा कार्यक्रम निर्माण गरिएको व्यहोरा अनुरोध गर्दछु ।

'विकास सम्भव छ हाम्रै पालामा' भन्ने राष्ट्रिय संकल्पलाई गाउँपालिकास्तरमा पनि भौतिक पूर्वाधार गुणस्तर, सामाजिक तथा स्वास्थ्य क्षेत्रका पूर्वाधार लगायत धेरै कार्यक्रम चालू छन् आफ्नो गाउँपालिकाभित्रका सबै नागरिकहरूले आ-आफ्नो वडामा सञ्चालित स्वास्थ्य चौकी वा स्वास्थ्य इकाईबाट सेवा लिन सक्ने अवस्था छ । सडक पूर्वाधार सबै स्थानमा पुगे पनि बाह्रै महिना गाडी चलन सक्ने अवस्था बनाउन ठूलो चुनौती छ । यसको उचित व्यवस्थापनको लागि प्रत्येक वडामा सडक ग्राभेल र कच्ची नालि निर्माण कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ । खानेपानीलाई उच्च प्राथमिकता दिदै एक घर एक धाराको अवधारणा सहित खानेपानी उपलब्धता हुने गरी नीति निर्माण गरिएको छ । सामुदायिक लिफ्ट खानेपानीको विद्युत महशुलमा पचास प्रतिशत अनुदान दिइनेछ । काठेपोल विस्थापन गरी फलामे पोलयुक्त विद्युतिकरण कार्यक्रम अवलम्बन गरिनेछ ।

बैरैनी अस्पतालमा २४ घण्टा सेवा, ल्याब, एक्स-रे, ई.सी.जी. सहितको एम.वि.एस. डाक्टर सेवा उपलब्ध गराइएको छ । १५ शैयाको अस्पताल भवनको निर्माण कार्य द्रुत गतिमा भइरहेको व्यहोरा अनुरोध गर्दछु ।

नियमित सेवाका अतिरिक्त सबै वडामा पशु स्वास्थ्य सिविर सञ्चालन गरिनेछ । निकट भविष्यमा पालिका स्तरमा एक जना भेटनरी डाक्टरको समेत व्यवस्था गरिनेछ । पाल्चोक स्थित आयुर्वेदिक अस्पतालको भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भई सुचारु भएको छ । वडा नं ३ र ७ को भवन निर्माण भई आफ्नै कार्यालयबाट सेवा प्रदान गरिएको छ । साथै २ र ५ को वडा कार्यालय भवन निर्माणाधिन अवस्थामा छ भने वडा नं १ को वडा कार्यालय भवन रेट्रोफिटिङ कार्य भइरहेको छ । बाँकी प्रशासनिक भवन निर्माण तथा अन्य पूर्वाधार निर्माणको लागि जग्गा प्राप्तीको प्रकृया सुरु गरिनेछ ।

सभाका सदस्य ज्यूहरु,

नेपालको संविधानमा व्यवस्था गरिएका एकल र साझा अधिकार स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, स्थानीय तहको वार्षिक वजेट तथा योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, राष्ट्रिय योजना आयोगबाट प्राप्त दिग्दर्शन, संघीय र प्रदेश सरकारका नीति तथा कार्यक्रम, मार्गदर्शन र वजेट नीति समेतलाई अवलम्बन गर्दै यहाहरु समक्ष गल्छी गाउँपालिकाको आ.व. २०७९/०८० को लागि क्षेत्रगत रूपमा नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दछु ।

“कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य र पुर्वाधार समृद्ध गल्छी निर्माणको

आधार”लाई मुल नाराको साथमा लिई

गल्छी गाउँपालिकाले आगामी आ. व. २०७९।८० को लागि निम्नानुसारका नीति अवलम्बन गर्नेछ ।

क) आर्थिक विकास नीति:

१ कृषि

- कृषि समुह तथा कृषि सहकारी मार्फत् कृषिजन्य वस्तुहरूको उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि गरी लक्षित वर्गको आय आर्जन अभिवृद्धिमा जोड दिइने छ ।
- एक घर एक कृषि सहकारीको सदस्य अवधारणा लिईनेछ ।
- कृषि सामग्री, बिउबिजन तथा उपकरणमा अनुदान उपलब्ध गराउने नीति लिईनेछ । यसरी गाउँपालिकाले उपलब्ध गराउने अनुदानमा समूह तथा सहकारी मार्फत् आउने कृषकलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- व्यवसाय दर्ता अभियान, कृषिमा आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरण कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सबै क्षेत्रलाई समेट्ने गरि माटो पारीक्षण गरि माटो सुहाउँदो बालि लगाउन प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- उन्नत बीउबिजनको लागि गाउँपालिका क्षेत्रभित्र बीउबिजन उत्पादनमा जोड दिइनेछ ।
- कृषि विकाससंग सम्बन्धित विभिन्न सरकारी अर्ध-सरकारी तथा गैरसरकारी संघ—संस्था, विकासका अन्य साझेदारीहरू तथा निजी क्षेत्रसंग समन्वय र सहकार्य गरी सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणा अनुरूप एकीकृत कृषि कार्यक्रमहरू संचालन गरि अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा महिलालाई विशेष अवसर प्रदान गरिनेछ ।
- फलफूल खेति प्रबर्द्धनको लागि वर्षे फलफूलहरू कृषकको मागअनुसार अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । स्थानीय स्तरमै सुन्तला जात फलफूलको मागलाई पूर्ति गर्न गाउँपालिका क्षेत्रमै नर्सरीको प्रबर्द्धन

गरिनेछ। एक घर एक फलफूल विरूवाको अवधारणा अनुरूपको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ। कृषकहरूको बिग्रिदै गएको फलफूल बगैचाहरूलाई सुदृढिकरण गर्न सहयोग प्रदान गरिनेछ।

- गाउँपालिकामा बीउको परनिर्भरता लाई रोक्न स्थानीय तहमै बीउ उत्पादनमा जोड दिईनेछ। कल्लेरी, गोगनपानी र बैरेनी क्षेत्रलाई समेट्ने गरी धान तथा गहुँ बालीको पकेट क्षेत्र विस्तार कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा राखेर कार्यक्रम अघि बढाईनेछ। साथै बीउ आलु उत्पादनमा जोड दिईनेछ।
- साना, निर्वाहमुखि, विपन्न तथा सिमान्तकृत समुदायका किसानहरूको लागि प्राविधिक सहयोग सहित जीविकोपार्जन सुधार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ। संघीय सरकारको सहयोगमा किसान परिचयपत्र वितरण गरीनेछ।
- गाउँपालिका भित्र विभिन्न बालीविरूवाहरूमा प्रयोग हुने रासायनिक विषादीहरूको अधिक प्रयोगलाई निरूत्साहित गर्न जैविक तथा वानस्पतिक विषादिहरूको प्रयोगलाई बढि भन्दा बढि प्रयोग गर्न जोड दिईनेछ।
- पानीको कमि रहेको क्षेत्रमा पानीको यथोचित सदुपयोग गर्न प्लाष्टिक पोखरि निर्माणमा सहयोग उपलब्ध गराईनेछ।
- आई.पि.एम को शिद्धान्तमा रहि तरकारी तथा अन्य बालीहरू उत्पादन गर्न सहयोग पुर्याईनेछ।
- उच्च मुल्ययुक्त बालीहरूको पकेट क्षेत्र स्थापना तथा विस्तार गरिनेछ।
- जलवायु परिवर्तन र प्रकोपबाट पर्ने नकारात्मक असर न्युनिकरण गर्दै जलवायु अनुकूल तथा उत्थानसिल प्राङ्गारीक लगायतका कृषि प्रविधिको विकास र विस्तार गरिनेछ।
- कृषकको परिभाषा गरी परिचय-पत्रका आधारमा वित्तिय उत्प्रेरणा, उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन तथा सामाजिक संरक्षणका कार्यक्रममा जोड दिईनेछ।
- कोभिड-१९, रोगको कारण विदेशबाट स्वदेश फर्केका र शहर बाट गाउँ फर्केका युवाहरूलाई लक्षित गरी कृषि पेशामा आकर्षित गर्न स्थानीय स्तरमा नै रोजगारी सृजना गर्नको लागि साझेदारीमा आधारित उत्पादनमुखी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। यसका लागि आवश्यक क्षमता विकास सम्बन्धि तालिम, प्राविधिक सीप र सहयोग उपलब्ध गराईनेछ।

- कृषि पेशालाई आम जनताको जिवनपद्धतिसंग आबद्ध गर्नको लागि एक वडा एक उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- बीउ प्रतिस्थापन दरलाई उल्लेख्य रूपमा बृद्धि गरी विभिन्न कल्टिभार हरुको उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा बृद्धि गरिनेछ ।
- कृषकहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न विभिन्न विषयगत क्षेत्रहरुमा सिप मुलक तालिमको व्यवस्था गरीनेछ ।
- बालि बीमा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी गराउन कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ । साथै बालीनाली नोकसान हुनबाट बचाउन तथा क्षतिपुर्तिको व्यवस्था गर्न बीमा प्रिमियममा सहयोग गरिनेछ ।
- एक वडा एक कृषि प्राविधिक अवलम्बनको अध्ययन गरिनेछ ।
- हाटबजार, कृषि मेला प्रदर्शनी जस्ता कार्यक्रमहरु आयोजना गरि बजार प्रबर्द्धन गरिनेछ ।
- शीत भण्डारको स्थापनाको लागि आवश्यक पहल तथा समन्वय गरिनेछ ।

२ पशुपंक्षी

- पशुपालनका क्षेत्रमा स्थानीय नागरिकलाई सहयोग गर्ने उदेश्यले गाउँपालिकामा आवश्यक संख्यामा ग्रामिण पशुस्वास्थ्य कार्यकर्ता तयार गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- कृषकहरुमा सिप हस्तान्तरणद्वारा आधुनिक पशुपालन पद्धतिको बिकास गर्दै लैजाने कार्यमा जोड दिइने छ ।
- पशुपालन क्षेत्रको बिकासमा कृषक समुह/समिति /सहकारी/ गैह सरकारी संस्था र गाउँपालिका विच साझेदारी गरिनेछ ।
- साझेदारीमा कृषि तथा पशु उद्यमशीलता कार्यक्रम लागुहुदै आएकोमा चालु आ.व.मा ४०० घरधुरी लाभान्वीत भएको र यस वर्ष करिब १६०० घरधुरी लाभान्वीत हुने गरी कार्यक्रम निरन्तरता दिइनेछ ।
- कृत्रिम गर्भाधानमार्फत पशु प्रजनन् गरि पशुपालनमा नश्ल सुधार तथा उत्पादन वृद्धि कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

- गाउँपालिका भित्र पशु सेवा शाखाको पहुँचमा नरहेका किसानलाई, घुम्ती शिविर कार्यक्रम मार्फत सेवा प्रदान गरिनेछ ।
- बाखापालन व्यवसायलाई आधुनिकिकरण, तथा आवश्यक तालिम दिई पशुपालन तर्फ आत्मनिर्भर बनाउन जोड दिइनेछ ।
- घाँस स्रोत केन्द्र विकास गरि हिउँदे तथा बर्खे घाँसको विउ निःशुल्क वितरण मार्फत पशु आहारा व्यवस्थापन तथा स्वस्थ पशुपालनमा जोड दिइनेछ ।
- किसानलाई बाखा, कुखुरा, बंगुर तथा गाई भैसि पालन सम्बन्धि तालिम तथा सिप हस्तान्तरण कार्यक्रमलाई जोड दिइनेछ ।
- महामारी रोगलाई प्राथमिकता राखी जोखिम न्यूनीकरण गर्नका लागि गाईभैसि,भेडाबाखा,बंगुर तथा कुकुरलाई खोप व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- पशुपंक्षी तथा मत्स्यपालनमा किसानको मागमा सेवा/प्रविधि विस्तार गरिनेछ ।

३ सहकारी तथा वित्तिय सेवा

- सहकारी संस्थालाई कृषि, पर्यटन, उद्योग, ऊर्जाजस्ता प्रत्यक्ष उत्पादनशील क्षेत्रमा परिचालन गरिनेछ ।
- सहकारी संस्थाहरूको व्यवस्थापनमा दक्षता अभिवृद्धि गर्न क्षमता विकास तालिमको व्यवस्था गर्नुका साथै प्रतिवेदन प्रणालीलाई व्यवस्थित बनाउन CoPoMIS को प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- सरकारी, सहकारी र निजी लगानीबाट समृद्ध गल्छी निर्माण गर्न साझेदारी नीति लिइनेछ ।
- सहकारीलाई आर्थिक विकासको मुख्य संवाहकको रूपमा लिइ संस्थागत क्षमता सुदृढिकरणको माध्यमबाट सुशासन प्रवर्धन अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- सहकारीहरूलाई स्थानीय आवश्यकता, अनुगमन र कार्यमूल्याङ्कनको आधारमा गाभ्ने तथा विघटन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- उत्पादनमुलक क्षेत्रमा क्रियाशील कम्तीमा एक सहकारीलाई नमुना सहकारीको रूपमा विकास गरिनेछ ।

- सहकारी संस्थाबाट उत्पादित वस्तु तथा सेवाको बजारीकरणको लागि ब्राण्डिङ गर्ने व्यवस्था गरिनेछ । उपभोक्ता सहकारी संस्थालाई क्रियाशील बनाउन प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- कृषि क्षेत्रमा बैकिङ लगानी वृद्धि गर्न पैरवी गरिनेछ ।
- वित्तीय साक्षरताका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- आर्थिक कारोबारका लागि बैङ्क तथा वित्तीय संस्था मार्फत हुने कारोबारलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

४ उद्योग तथा वाणिज्य

- संघ तथा प्रदेश संग समन्वय गरी औद्योगिक ग्राम निर्माण कार्य शुरु गरिनेछ ।
- परम्परागत कृषि प्रणालीमा रहेको अत्याधिक निर्भरतालाई न्युनीकरण गर्न तथा स्वरोजगार सृजना गर्नका लागि मागमा आधारित व्यवसायिक लगायतका तालिमको संचालन गरिनेछ ।
- घरेलु, साना, मझौला उद्योग प्रवर्द्धन, सम्भाव्यता अध्ययन गरि उद्योगहरूलाई आवश्यक पर्ने पूर्वाधारको तथा औद्योगिक वातावरणको व्यवस्था गर्न जोड दिइनेछ ।
- स्थानीय श्रोत एवं सीपको उपयोग गरी लघु, घरेलु, साना तथा मझौला उद्योगको स्थापनामा जोड दिइनेछ ।
- सबै पसलहरूमा विक्री हुने सामानको मूल्य सूचि राखी मात्र कारोबार गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । बजार अनुगमन गरी गुणस्तरहिन मिति सकिएको सामानको विक्री वितरण गर्नेलाई कारवाहीको दायरामा ल्याई नियमानुसार कारवाही गरिनेछ ।
- स्थापना भएका शाझा सुविधा केन्द्रहरूको स्तरवृद्धि गरि सञ्चालनमा ल्याइनेछ र उद्यमि पुरस्कारको व्यवस्था गरिने छ ।
- दर्ता नगरि संचालन गरेको व्यवसाय र प्रत्येक वर्ष नविकरण नगरि संचालन गरेका व्यवसायहरूलाई अनिवार्य करको दायरामा ल्याई दर्ता र नविकरण गर्न लगाउने ।

- विभिन्न कार्यक्रम गरि उद्योग दिवस मनाउने र उद्यमी अन्तरकृया कार्यक्रममा जोड दिने साथै उद्यमि मेला सन्चालन गरिनेछ ।
- व्यवसाय गरिरहेका तथा विभिन्न तालिमलिङ्ग सिप सिकेका व्यवसायी हरुलाई प्राथमिकताको आधारमा प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रममा जोड दिइने छ ।
- पर्यटन र होटल व्यवसायको पुनरुत्थान कार्यक्रम कर र शुल्क सहुलित एवं आन्तरिक पर्यटन प्रबद्धधन विषेश जोड दिने
- रोजगारी सिर्जना गर्न संघ र प्रदेश संगको सहकार्य र समन्वयमा लघु, घरेलु तथा साना उद्योग प्रवद्धर्न गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिईने छ ।
- गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम मेडुपालाई स्थानीय तह अनुकूल परिमार्जन गरी विपन्न परिवारलाई रोजगारीको अवसर सृजना गरिने छ ।
- कृषि क्षेत्र र वनमा आधारित उत्पादन, प्रशोधन र बजारिकरण सम्बन्धि उद्योगको स्थापना र सञ्चालन गरिनेछ ।
- उच्च मुल्यका उत्पादित वस्तुहरुको निर्यातलाई जोड दिन निर्यात मुलक उद्योग स्थापनाका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ । नेपाल व्यापार एकिकृत रणनीति, २०७३ ले पहिचान गरेका तुलनात्मक लाभ र प्रतिस्पर्धी क्षमताका वस्तु तथा सेवाहरुको उत्पादन र निर्यातमा जोड दिइनेछ ।

५ पर्यटन

- धार्मिक महत्व रहेका ऐतिहासिक, पुरातात्विक स्थानहरुको पहिचान, नक्साङ्कन गरी संरक्षण, संबर्धन र व्यवस्थापन कार्य, आन्तरिक पर्यटन प्रवद्धनलाई जोड दिने नेपाल सरकारको नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- संघ तथा प्रदेशसंगको साझेदारीमा धार्मिक तथा ऐतिहासिक महत्व बोकेको गुप्तेश्वरी गुफा, रणकालिका, धर्मद्वार-पाउद्वार, रानीमाला, छाङ्गेश्वर मन्दिर, अम्लेश्वर मन्दिर लगायतका क्षेत्रको गुरुयोजना निर्माण गरी नमूना पर्यटकीय क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ । साथै पर्यटकीय महत्व बोकेका क्षेत्रहरुमा आवश्यक पर्यटन पूर्वाधार निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- पर्यापर्यटन, धार्मिक, सांस्कृतिक पर्यटन तथा नयाँ पर्यटकीय क्षेत्रको पहिचान तथा उक्त क्षेत्रको विकासको लागि सार्वजनिक र निजी साझेदारीको अवधारणालाई अवलम्बन गरिनेछ ।
- इतिहासविद् वा पुरातत्वविद्को सहायतामा आफ्नो क्षेत्रमा रहेका ऐतिहासिक व्यक्ति र घटनासंग जोडिएका स्थल पहिचान गरी पर्यटकीय केन्द्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- पर्यटकीय क्षेत्रहरूमा होटल, लज, रिसोर्ट खोल्न निजी—सार्वजनिक साझेदारीमा पर्यटकीय स्थलहरूको प्राकृतिक सौन्दर्यतामा खलल पुर्याउन नदिने र स्वच्छता तथा सरसफाईमा विशेष ध्यान दिन आवश्यक पहल गर्ने नीति लिइने छ ।
- त्रिशुली नदिमा र्याफिटङ, महाभारत श्रृङ्खला पर्यटकीय पदमार्ग लगायत शाहसिक पर्यटनलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

६ सिंचाइ

- बाह्रै महिना सिंचाइ सुविधा पुर्याइ कृषिको उत्पादकत्व बढाउन सिंचाइको दिगो व्यवस्थापन गर्न पहल गरिनेछ ।
- सिंचाइको स्रोत पहिचान गरि परम्परागत सिंचाइ प्रणालीको मर्मत सम्भार र नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाइ प्रणालीको माध्यमबाट सिंचित कृषि क्षेत्रको विस्तार गरिनेछ ।

ख) सामाजिक विकास नीति :

१ स्वास्थ्य

- आकस्मिक रूपमा आउन सक्ने सङ्क्रमणबाट हुन सक्ने भयावह स्थितिलाई मध्यनजर गर्दै आइसोलेसन सेन्टरको निर्माण आवश्यकता अनुसार गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका दलितहरूलाई ५०% छुटमा स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमलाई निरन्तरकता दिइनेछ ।
- नेपाल सरकारबाट हाल प्राथमिकतामा परेका सुनौलो हजार दिनका आमाहरू तथा SATH विधिलाई आमा समूहमा प्रभावकारी बनाउदै खोप सेवा, सुरक्षित मातृत्व सेवा, परिवार नियोजन सेवा, नवशिशु तथा एकीकृत

- बाल रोग व्यवस्थापन सेवा, पोषण सेवा लगायतका सेवाहरूलाई प्राथमिकीकरण अनुसार प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ, आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रबाट खोप सेवा संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- स्वास्थ्य सेवालाई एकीकृत बहुक्षेत्रीय सरोकारको विषय बनाई यस क्षेत्रमा संलग्न सम्पूर्ण सरोकारवाला सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूलाई साझा रूपमा समन्वय गर्ने गराउने नीति लिइनेछ ।
 - स्वास्थ्य वीमा कार्यक्रमलाई सबै स्थानीय बासीलाई समेट्ने गरी अभियानको रूपमा सञ्चालन गरि बिमा दाबी भुक्तानी बैरेनी अस्पतालबाट उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
 - गल्छी गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेको एम्बुलेन्स सेवालाई सर्वसुलभ भरपर्दो तथा व्यवस्थित ढंगले संचालनमा ल्याइनेछ, सरकारी स्वास्थ्य संस्थाबाट रेफर भएका बिरामीलाई निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा प्रदान गरिनेछ ।
 - गर्भवती महिलाहरूलाई कम्तीमा पनि ९० दिन थप पोषण प्रदान गर्ने तथा २ वर्ष सम्मको बच्चालाई कम्तीमा २ महिना सर्वोत्तम पिठो उपलब्ध गराइनेछ ।
 - आँखा जाँच सेवा प्रत्येक हप्ताको शनिबार संचालन गरी निःशुल्क जाँच तथा औषधी, सामाग्री प्रदान कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
 - स्वास्थ्य संस्थाबाट उपलब्ध हुने सेवालाई थप, विस्तार तथा गुणस्तरीय गराइनेछ, ल्याब सेवा, अल्ट्रा साउण्ड कार्यक्रम, बर्थिङ सेन्टर, खोप केन्द्र, स्वास्थ्य एकाइको विस्तार गरी आवश्यक दरवन्दी थप गरिनेछ ।
 - प्रसूति केन्द्रहरूको सेवा प्रवाहलाई सुदृढ गरी गर्भपरीक्षण तथा संस्थागत सुत्केरी सेवालाई शतप्रतिशत गराउन आवश्यक प्रोत्साहनका गतिविधि सञ्चालन गरिनेछ साथै पूर्ण खोपको सुनिश्चितताका लागि आवश्यक आधारहरू तयार गरिनेछ ।
 - दर्ता नभएका औषधी पसलहरूलाई रितपुर्वक दर्ता हुन अनुरोध गर्दै रित नपुगेका औषधी पसलहरू पूर्ण रूपमा बन्द गरिनेछ ।

- व्यक्तिगत स्वास्थ्य तथा पोषणसम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गरिने कार्यक्रम गरिनेछ ।
- विद्यालयहरूमा किशोर-किशोरी स्वास्थ्य शिक्षा प्रवर्द्धन कार्यक्रम तथा सुरक्षित महिनावारी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ साथै स्यानिटरी प्याडको उपलब्धता तथा सदुपयोगलाई प्रभावकारी गराई महिला शिक्षकमार्फत् परामर्शको वातावरण गराइनेछ ।
- नागरिक स्वास्थ्यलाई प्रवर्द्धन गर्न कोख देखि शोखसम्म कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

२ आयुर्वेद

- घुम्ती आयुर्वेद सेवा संचालन गरिनेछ गल्छी गा पा वडा नं ६ मा संचालित आयुर्वेद सेवा विस्तारलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गाउँपालिकाभित्र सञ्चालनमा रहेको आयुर्वेद औषधालय व्यवस्थित रूपमा संचालन गर्ने तथा एकिकृत सेवा संचालन गर्न आवश्यक दरबन्दी थप गर्ने पहल गरी सेवा विस्तार गरिनेछ ।
- स्थानिय जडिबुटिहरूको पहिचान प्रवर्द्धन संकलन तथा प्रशोधन गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकाभित्रका कक्षा ८,९, १० का विद्यार्थीहरूलाई आयुर्वेद तथा योग शिक्षा प्रदान गरिनेछ ।
- आयुर्वेद औषधालयको जग्गामा औषधी निर्माण शालाको स्थापना गरी स्थानीय जडिबुटीबाट औषधी निर्माण गरिनेछ ।
- स्थानीय जडिबुटीहरूको पहिचान प्रवर्द्धन संकलन तथा प्रशोधन कार्यलाई अगाडी बढाइनेछ ।
- आयुर्वेद सेवा विस्तार गर्न नागरिक आरोग्य केन्द्रको विस्तार गर्ने कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
- जेष्ठ नागरिकहरूलाई प्रदान गरिएको रसायन औषधी वितरण कार्यक्रम आठ वटै वडामा विस्तार गरिनेछ ।
- स्तनपायी महिला (Breast Feeding Mothers) हरूले पाईरहेको दुग्ध वर्धक औषधी वितरण कार्यक्रम सबै वडामा विस्तार गरिनेछ ।
-

३ शिक्षा, युवा तथा खेलकुद

- प्रारम्भिक बाल विकास र कक्षा १ सम्मको कक्षाकोठालाई सुरक्षित बालमैत्री बनाउनका निम्ति विद्यालयहरूलाई सहयोग गरिने छ ।
- प्रारम्भिक बालविकास तथा आधारभूत तहको कक्षा ३ सम्मलाई लक्षित गरी शैक्षिक तथा खेलसामग्रीको व्यवस्था गरी विद्यालयहरूमा बालबालिकाहरूलाई “पठाऊ र टिकाउ” दर वृद्धि गरिने छ ।
- विद्यालयहरूमा हाल कार्यान्वयनमा रहेको भान्से प्रोत्साहन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विद्यार्थी संख्याको आधारमा विद्यालयहरू मर्ज तथा दरबन्दी मिलान कार्यलाई निरन्तरता दिदै हाल विद्यालयहरूमा कार्यान्वयन गरिएको शिक्षक स्वयंसेवकहरूको नियुक्ति प्रक्रियालाई व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।
- सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाई थप कार्यमूलक बनाइनेछ ।
- परम्परागत धार्मिक विद्यालय विकासका लागि दिइँदै आएको सहयोगलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सामुदायिक क्याम्पसलाई हाल दिइँदै आएको सहयोगलाई निरन्तरता दिदै स्थानीय आवश्यकताको आधारमा स्नातकोत्तर तहको अध्ययन अध्यापन संचालनको लागि आवश्यक अध्ययन गरिनेछ ।
- एक विद्यालय एक बालविकास केन्द्रलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्दै बालविकास सहजकर्ताहरूको क्षमता विकास गर्नका निम्ति आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- भौगोलिक विकटताका कारण विद्यार्थीको माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा हासिल गर्ने कार्यमा बेहोर्नु परेको कठिनाइलाई मध्यनजर गर्दै हाल कक्षा १० सम्म संचालनमा रहेका विद्यालयहरूमा कक्षा ११ र १२ सञ्चालनका लागि संभाव्यताको अध्ययन गरिनेछ ।
- विद्यालयहरूमा रहेको बालबालिकाको सिकाइको दयनीय अवस्थालाई सुधार गर्दै गल्छीको समग्र शैक्षिक स्तरलाई अभिवृद्ध गरी शिक्षामाथिको व्यक्ति र समाजको लगानीलाई सार्थक बनाउन विद्यालयहरूमा रहेका

- अत्यन्तै कमजोर बालबालिकाको लागि उपचारात्मक शिक्षणको साथै जागारणमूलक कार्यक्रमहरूको व्यवस्था गरिने छ ।
- विद्यालयका प्रधानाध्यापक र शिक्षकहरूको सामयिक रूपमा क्षमता विकास गर्नका निम्ति प्रशासनिक व्यवस्थापन, सूचना प्रविधि, योजनाबद्ध शिक्षण र विषयगत शिक्षण लगायतका पक्षहरूमा प्रशिक्षण दिइनेछ ।
 - विद्यालयहरूमा योजनाबद्ध शिक्षणलाई अनिवार्य रूपमा कार्यान्वयन गरिने र सोको लागि आवश्यक ज्ञान सिपको विकासका लागि क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
 - विद्यालयहरूमा विद्यमान क्षमता र स्रोतलाई हृदयङ्गम् गर्दै अंग्रेजी विषयमा शिक्षण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
 - अनुशासन, व्यक्तित्व र असल चरित्रको विकास मार्फत सिकाइको प्रभावकारितामा योगदान पुग्ने गरी स्काउट कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
 - स्थानीय पाठ्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नका निम्ति आवश्यक पाठ्यपुस्तक तथा सन्दर्भ सामग्रीहरूको तर्जुमा गरि कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
 - विद्यालय, वडा र पालिकास्तरमा अतिरिक्त क्रियाकलाप सम्बन्धी प्रतियोगिताहरू सञ्चालन गरी विद्यार्थीहरूको सर्वाङ्गीण विकासका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।
 - विद्यालयहरूको आफ्नै मौलिक विद्यालय सुधार योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्नका निम्ति क्षमता विकास गरिने छ ।
 - विद्यालयहरूको पठनपाठनलाई व्यवस्थित र गुणस्तरीय बनाउन विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ सहितको संयन्त्र निर्माण गरि विद्यालय अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
 - हाल प्राविधिक धार संचालन रहेको विद्यालयलाई आवश्यकता अनुसार आर्थिक सहयोग गरि विद्यार्थीको गुणस्तरीय प्राविधिक शिक्षा हासिल गर्ने उद्देश्यलाई पुरा गर्न सहयोग पुर्याइनेछ ।

- गाउँपालिकाभिन्न रहेका युवाहरूमा स्वदेश तथा विदेशमा आय आर्जन गर्न सक्ने सिप तथा क्षमताको विकास गर्न आवश्यक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- सार्वजनिक निजी साझेदारीको माध्यमबाट युवा लक्षित उद्यम व्यवसायको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- शासकीय प्रक्रिया तथा नीति निर्माण तथा कार्यान्वयनमा युवाको समावेशी तथा सहभागिता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा भाग लिने यस पालिकाका खेलाडी तथा प्रशिक्षकहरूलाई प्रोत्साहन गर्न सम्मान तथा पुरस्कृत गरिनेछ ।
- युवाहरूको खेल प्रतिभाको पहिचान र विकासका लागि विभिन्न अन्तरवडा र अन्तरपालिका खेलकुद प्रतियोगिताको आयोजना गरिनेछ ।
- स्थानीय युवा क्लबहरूलाई खेलकुदको विकासमा प्रोत्साहित गर्नका निम्ति खेल सामग्री वितरण प्रतियोगिता सञ्चालनका लागि आर्थिक सहयोग आदि प्रदान गरिने तथा सामाजिक जागरणका कार्यहरू गर्न प्रोत्साहित गर्न विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालनका लागि प्रस्ताव पत्रको आधारमा आर्थिक सहयोग गरिनेछ ।

४ खानेपानी तथा सरसफाई

- व्यक्तिको स्वच्छ खानेपानीको अधिकारलाई सुनिश्चित गर्न गाउँपालिका भित्रका सबै खानेपानीका मुहानहरूलाई स्वतः गाउँपालिकाको स्वामित्वमा ल्याई पानीको मुहान र धाराको संरक्षण गरी एक घर एक खानेपानीको धारा निर्माण गर्ने नीतिलाइ निरन्तरत दिइनेछ ।
- खानेपानीको सम्पूर्ण कार्य गाउँपालिका स्तरिय रूपमा गरिनेछ ।
- खानेपानी व्यवस्थाको लागि लिफ्टिङ तथा नविनतम् उपायहरू खोजी गर्ने र अधुरा योजनाहरूलाई पुरा गर्ने कार्यहरूलाई जोड दिइनेछ । साथै सामुदायिक स्तरमा सञ्चालनमा रहेका लिफ्ट खानेपानी योजनाको मासिक विद्युत महशुलमा ५० प्रतिशत पालिकाले व्यहोर्नेछ ।

- स्वच्छ खानेपानीको दिगो व्यवस्थापनका लागि आयोजना निर्माणको क्रममा नै निश्चित रकम मर्मत सम्भार कोषमा राखी प्रत्येक उपभोक्ताले न्यूनतम रकम नियमित जम्मा गर्नु पर्ने नीति लिदै खानेपानी आयोजनाहरू उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गरिनेछ साथै विगतमा निर्माण भई सञ्चालनमा रहेका खानेपानी आयोजनाहरू उपभोक्ताहरूको सहभागितामा दिगोरूपमा सञ्चालन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- मानिसको बढी आवागमन हुने स्थान वा सार्वजनिक स्थल र बजार क्षेत्रमा गैर सरकारी संस्था समेतको सहयोगमा स्वच्छ खानेपानी तथा सार्वजनिक शौचालयको निर्माण गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- खानेपानी सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यहरू एकैपटकमा सम्पन्न हुने गरि व्यवस्था गरिनेछ ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि ल्यान्डफिल्ड साइट निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको व्यवस्थापनमा निजि तथा सामुदायिक क्षेत्र मार्फत सञ्चालन गरिनेछ ।

५ युवा तथा खेलकुद

- युवाहरूको खेल प्रतिभाको पहिचान र विकासका लागि खेल सामग्री सहयोग र खेलकुद प्रवर्द्धनका विविध कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- युवा रोजगारका कार्यक्रमहरू संचालन गरी युवा उद्यमशीलतालाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- संघीय सरकार र गाउँपालिकाको साझेदारीमा पालिकास्तरिय राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड खेलकुद कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

६. संस्कृती प्रवर्द्धन

७ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

- जातीय तथा लैङ्गिक आधारमा हुने छुवाछुत, भेदभाव र विभेदहरूलाई न्युनीकरण गर्दै विभेद मुक्त गल्छी गाउँपालिका निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- लैंगिक हिंसा र मानव बेचबिखन जस्ता सामाजिक अपराधजन्य कार्यलाई नियन्त्रण र निरूत्साहित गर्ने नीति लिइनेछ ।

- लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण नीति कार्यान्वयन ल्याई वार्षिक लैंगिक परीक्षण तथा लैससास परिक्षणलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सामाजिक रूपान्तरण मार्फत् गरिबी न्युनीकरणलाई सहयोग पुऱ्याउन आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछाडि पारिएका वर्ग तथा समुदाय तथा अल्पसंख्यकको आवाज अभिवृद्धि गर्न र सेवा प्रवाहमा पहुँच अभिवृद्धि गर्नका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- पालिकाभिन्नका सबै सरकारी संरचनाहरू महिलामैत्री बालमैत्री अपाङ्गतामैत्री बनाइने छ ।

८ महिला

- समुह मार्फत् जनचेतनामा अभिवृद्धि, आर्थिक र सामाजिक संमृद्धि जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दा महिलाहरू लगायत पछाडि पारिएका समुदायलाई मुख्य स्थान दिई समुह गठन गरिनेछ ।
- बाल विवाह अन्त्यका लागि समुदाय परिचालन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- गैरसरकारी संघ संस्थाहरूवाट सञ्चालन गरिने सबै प्रकारका सहयोग तथा सेवाहरूलाई गाउँपालिकाको एकद्वार प्रणाली मार्फत सञ्चालन गरी व्यवस्थित बनाइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका गरिव घरपरिवारलाई परिचय पत्र बितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सडक मानवमुक्त गल्छी निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई पूर्ण रूपमा सडक मानवमुक्त गाउँपालिका बनाउन जोड दिइनेछ ।
- महिलाहरूका लागि साक्षरता कार्यक्रम लागू गरिनेछ ।
- पोषण, प्रजनन स्वास्थ्य तथा सुरक्षित मातृत्वको बारेमा जनचेतनामुलक कार्यक्रम सहकारी तथा अन्य गैरसरकारी संस्थाको समन्वयमा गरिनेछ ।

९ बालबालिका

- बालबालिकाहरूको पोषण तथा बैकल्पिक हेरचाह तथा असाहय बालबालिकाको संरक्षण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- गल्छी गाउँपालिकालाई यसै आर्थिक वर्षमा बालमैत्री गाउँपालिका घोषणा गर्ने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिने छ ।
- बालिकाहरूका लागि आत्म सुरक्षा गर्न सक्ने बनाउन आवश्यक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- बाल विवाह रोक्न र बालिकाहरूलाई आत्मनिर्भर गराउन बालिका विमा कार्यक्रम लागु गर्न आवश्यक गृहकार्य गरिनेछ ।
- विद्यालयका शिक्षक तथा माध्यमिक तहका विद्यार्थीहरूका लागि वृत्ति मार्गदर्शन योजना (Career Guidance Plan) सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

१० अपाङ्गता भएका व्यक्ति

- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू मध्ये पहुँचो कार्ड प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरूलाई विशेष भत्ताको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सबै प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिको जिवनयापनको लागि उनीहरूको सहभागितामा अपाङ्गमैत्री नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरि कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- सार्वजनिक, भौतिक संरचना, पूर्वाधारहरू तथा यातायातका साधन अपाङ्गमैत्री बनाउन सहकार्य र समन्वय गरिनेछ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्ति प्रति गरिने विभिन्न प्रकारको अन्ध विश्वास विभेद र सबै प्रकारका हिंसा नियन्त्रण र निराकरण गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

११ जेष्ठ नागरिक

- जेष्ठ नागरिकहरूको ज्ञान सिप र अनुभवलाई उपयोग गर्दै सम्मान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- शारिरीक र मानसिक रूपमा अशक्त, असहाय, एकल, बेवारिसे तथा पिडामा परेका जेष्ठ नागरिकको उचित संरक्षण गरिनेछ ।
- सन्तानले बाबु आमा प्रति पुरा गर्नुपर्ने दायित्व बहन र हेरचाहमा हास हुन नदिन व्यापक जनचेतनामा जोड दिइनेछ ।
- जेष्ठ नागरिकको उपचार र हेरचाहको लागि बैरेनी अस्पताल र निजी क्षेत्रका अस्पतालमा कम्तिमा १० प्रतिशत शैयाको व्यवस्था र निःशुल्क उपचार हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- जेष्ठ नागरिक क्लब, दिवा सेवा केन्द्र र आरोग्य आश्रमको स्थापना र संचालन गर्न समन्वय गरिनेछ ।
- संयुक्त परिवारमा बस्ने वातावरण अभिवृद्धि गरि उत्कृष्ट बुहारी सम्मान कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

ग) पुर्वाधार विकास नीति

१. सडक तथा पुल

- ग्रामिण क्षेत्रको सडक स्तरीकरण र काठेपोलमुक्त बनाइनुका साथै आवश्यकता अनुसार पुल तथा कल्भर्ट निर्माण गरिनेछ ।
- सडक गुरुयोजना निर्माण गरि सो अनुरूप कार्यान्वयन र सडकको चौडाइ कायम गरिनेछ ।
- वडा केन्द्र जोड्ने सडकलाई प्राथमिकतामा राखि स्तर उन्नती गरी All Weather बनाइनेछ ।
- रणनीतिक सडकलाई क्रमागत रूपमा निर्माण गरिनेछ ।
- दशैं बाटो सरसफाई कार्यलाई व्यवस्थित बनाउन मर्मत सम्भार कोषको स्थापना गरि आर्थिक बर्षको शुरूदेखि नै सडक नाला तथा पहिरो नियन्त्रण र सरसफाईमा लगाइनेछ ।
- नयाँ निर्माण तथा स्तरोन्नती गर्ने सडकको कार्यान्वयन गर्दा लगत कट्टा गर्ने व्यवस्था कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।
- हेभी इक्विपमेन्ट तथा बिशेषज्ञ सेवा प्रयोग गरी निर्माण गर्नुपर्ने जटिल प्रकृतिका आयोजनाहरू उपभोक्ता समिति मार्फत कार्यान्वयन गरीनेछैन ।

- गाउँपालिकाको मेशिनबाट योजनाका कार्य गर्दा जनश्रमदान शुन्य हुने व्यवस्था गरिनेछ ।
- कार्यालयमा पर्याप्त जनशक्ति, श्रोत र साधनको अधिकतम प्रयोग गरी पूर्वाधार विकासमा उल्लेखनीय प्रगति हासिल गर्नुपर्नेमा कार्यालयको मेशिनरी औजार प्रयोग गर्नुको सट्टा उपभोक्ता समितिले आफू खुशी मेशिन प्रयोग गरी कार्य सम्पादन गर्ने गरेकोले सो कार्यलाई निरुत्साहित गर्नुपर्ने ।
- अवण्डा बजेट राख्ने कार्यलाई आगामी वर्ष देखि निरुत्साहित गरिनेछ ।
- उपभोक्ता समितिबाट संचालन हुने योजना तथा कार्यक्रममा श्रमदान १०% प्रतिशत गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता गरिनेछ ।
- सीमित संख्यामा दीगो तथा मैत्रीपूर्ण पूर्वाधार विकासलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ ।
- साना तथा टुक्रे योजनाहरू प्रत्यक्ष प्रतिफल प्राप्त हुन नसक्ने प्रकारका आयोजना तथा कार्यक्रमहरूलाई निरुत्साहित गर्दै दिर्घकालीन टिकाउ, प्रतिफलमुखी तथा पालिका गौरवका आयोजना तथा कार्यक्रम छनौट गरिनेछ ।

२. भवन तथा शहरी विकास

- सबै वडाको वडाकार्यालय भवन निर्माण कार्यलाई सम्पन्न गरि आफ्नै प्रशासनिक भवनबाट सेवा प्रदान गरिनेछ
- आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र भवन निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- बैरेनी १५ शैया अस्पताल निर्माण कार्यलाई तिब्रताका साथ अगाडी बढाइनेछ ।
- गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवनको निर्माण कार्यलाई अघि बढाइनेछ ।
- भू - उपयोगलाई व्यवस्थित तुल्याउन भू-उपयोग नीति तयार गरी लागु गरिनेछ घर तथा अन्य भौतिक संरचना निर्माण गर्दा भूकम्प प्रतिरोधात्मक प्रविधिको अवलम्बनमा ध्यान दिइनेछ ।
- गाउँपालिकामा बन्ने घरहरू नक्सा पास गर्न राष्ट्रिय भवन संहिता २०७२ को मापदण्ड अनुरूपको निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
- घर नक्सा पास सम्बन्धि जनचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

३. उर्जा, लघु तथा साना जलविद्युत

- विद्युत प्राधिकरण संग समन्वय र साझेदारीमा विद्युत लाइनको मर्मत सम्भार गरिनेछ ।
- विद्युतको पहुँच नपुगेको बस्तीहरूमा पहुँच विस्तार गर्न आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
- बायो ग्यास बायो ब्रिकेट विद्युत चुलो सोलारको प्रवर्द्धन एवं विस्तार गरिनेछ ।

४. सञ्चार

- नेपाल टेलिकमको मोबाइल नेटवर्किङ, इन्टरनेटको सेवा नपुगेका क्षेत्रमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- गाँउपालिका, सबै वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था तथा सामुदायिक विद्यालयहरूमा ब्रोडब्यान्ड सेवा र विद्युत ब्याकअपलाई स्तरवृद्धि गर्दै निरन्तरता दिइनेछ ।

घ) वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन नीति

१. वन, भु तथा जलाधार संरक्षण

- वन क्षेत्र संरक्षणको लागि वृक्षारोण, संरक्षण, सम्बर्धन र व्यवस्थापनका लागि सामुदायिक र कबुलियति वन उपभोक्ता समूहहरूलाई सक्रिय बनाउने कार्य सञ्चालन गरिनेछ ।
- इन्धनको वन क्षेत्रमा पर्ने चाप कम गर्न बैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई जोड दिईने छ ।
- बाझो निजी जमिनमा निजी वन विस्तार गर्नका निम्ति प्रोत्साहन मुलक कार्यक्रम गरिनेछ ।
- वन व्यवस्थापन तथा जलाधार संरक्षण सम्बन्धी अन्यत्रका सफल अभ्यासहरूलाई यथोचित रूपमा लागु गर्न आवश्यक कार्यक्रमहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।

२. जलवायु परिवर्तन अनुकूलन

- भुमिगत पानीको पुनर्भरणका लागि पोखरीहरू निर्माण गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

- जलवायू परिवर्तनबाट पर्न सक्ने प्रभाव न्यूनीकरण गर्न सरोकारवाला निकाय गै. स. स. तथा विकास साझेदारहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरी स्थानिय जलवायू परिवर्तन अनुकूल कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

३. जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण

- नदी कटान, पहिरो, गल्छी नियन्त्रण गर्नका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ । साथै नर्सरी/केन्द्रको स्थापना गरिनेछ ।

४. विपद् जोखिम न्युनिकरण र व्यवस्थापन

- विपद् व्यवस्थापनलाइ सुदृढिकरण गर्न विपद् सिकाइ केन्द्रको स्थापना र संचालन गरिनेछ ।
- विपद् व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित दक्ष जनशक्तिको अभिलेख तयार गरि आपतकालिन परिचालनको लागि तयारी अवस्थामा राखिनेछ ।
- प्रत्येक टोलस्तरमा विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरि समितिहरूलाइ विपद् प्रतिकार्य सम्बन्धि तालिम प्रदान गरिनेछ ।

५. वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन

- फोहोरलाई स्रोतमा नै कुहिने र नकुहिने बर्गिकरण गरि सोही बमोजिम व्यवस्थापन गर्ने कार्यलाइ अनिवार्य रूपमा कार्यान्वयन गरिनुका साथै परम्परागत वातावरणमैत्री वस्तुहरूको(दुना, टपरी आदि) उपयोगलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- बिद्यालय तथा क्याम्पसहरू, सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूसँगको साझेदारीमा वातावरण संरक्षणका विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- सार्वजनिक क्षेत्रमा उधान बगैचा पार्क जस्ता हरित क्षेत्रको निर्माण तथा प्रवर्द्धन गर्ने कार्यलाइ प्राथमिकता दिइनेछ ।
- स्थानिय स्तरमा सञ्चालन भई प्रदुषण गरिरहेको उद्योगहरूलाई स्थानीय सेवा सुबिधा बन्चित गरी बन्द गराउने नीति लिईनेछ ।
- बालुवा, ढुंगा र अन्य खानिजजन्य उद्योगहरूलाई स्थानीय बस्ती, बन जंगल र सार्वजनिक स्थलहरूलाई असर नपर्ने गरी IEE पश्चात् मात्र सञ्चालन अनुमती प्रदान गर्न आवश्यक कानून बनाइनेछ ।

ड) संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह नीति

१. संगठन तथा मानव संशाधन

- युवा, महिला, वृद्ध, अपाङ्गता भएका तथा सक्रिय जनशक्तिको अध्यावधिक प्रवृत्तिको आधारमा आर्थिक सामाजिक नीति तर्जुमा एवम् संशोधन गर्दै लगिनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणाली सुदृढीकरण आयोजनालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता नलिने नागरिकहरूलाई सम्मान गरिनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता (८० वर्ष माथिका जेष्ठ नागरिक र क वर्गका अपाङ्ग) रकम प्रत्येक वडामा गई वितरण गर्न समन्वय गरिनेछ ।
- सन् २०२४ सम्म व्यक्तिगत घटना दर्ता (विशेष गरि जन्मदर्ता) प्रकृत्यालाई शतप्रतिशत पुन्याइनेछ ।
- गाउँपालिकामा रहेको रोजगार सेवा केन्द्रको सुदृढीकरण गरी बास्तविक बेरोजगारको पहिचान र सूचीकरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- बेरोजगारहरूको सूचनाका लागि वडास्तरीय अभियान सञ्चालन गरी सूचीकृत गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- सुचिकृत बेरोजगारहरूका लागि उनीहरूको चाहाना, क्षमता र योग्यता तथा बजारको मागअनुसारको रोजगारीका अवसर सृजना गर्न क्षमता विकास तथा प्रोत्साहनका अवसरहरू सिर्जना गरिनेछ ।
- एक आर्थिक वर्षमा सुचिकृत बेरोजगारहरूलाई न्यूनतम एक सय दिनको रोजगारी दिइने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- स्थानीय तहमा माग हुने तथा आवश्यक पर्ने विभिन्न जनशक्तिहरूको पदपूर्ती गर्ने क्रममा सुचिकृत बेरोजगारहरूलाई पहिलो प्राथमिकता दिन पहल गरिनेछ ।
- महिलाहरूलाई न्याय सम्पादन सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम निरन्तरता दिइनेछ ।

- मेलमिलाप कर्ता र जनप्रतिनिधी लाई पुनर्ताजकी तालिम संचालन गरीनेछ ।
- सबै वडामा मेलमिलाप केन्द्र ब्यबस्थापन गठन तथा परिचालन गरीनेछ ।

२. संस्थागत क्षमता विकास

- आवश्यक ऐन, नियम तथा कार्यविधि एवम् मापदण्ड तर्जुमा गरी कानुनी संरचना तयार गरिनेछ । साथै जनप्रतिनिधि, कर्मचारी तथा अन्य सरोकारवालाहरूलाई गाउँपालिकाका विद्यमान ऐन, नीति, कार्यविधि, मापदण्ड तथा अन्य कानूनका सम्बन्धमा जानकारी गराइनेछ ।
- सञ्चालित विकास निर्माण लगायत सबै कार्यक्रमहरूको नियमित अनुगमन प्रगति समीक्षा, समन्वय बैठक, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, व्यवस्थापन परिक्षण आदी कार्यक्रमहरूलाई बढावा दिइनेछ ।
- कर्मचारीलाई कार्य सम्पादनको आधारमा प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गराइनेछ ।
- पुरस्कार र दण्डलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरूलाई क्षमता अभिवृद्धी तथा वृत्ति विकास सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण (O&M) गरि सोही बमोजिमको संगठन संरचना तयार गरिनेछ ।
- गाउँपालिका अन्तर्गतका सबै वडाहरूमा आवश्यक संख्यामा टोल विकास समिति गठन गरि परिचालन गरिनेछ ।

३. राजस्व परिचालन

- गाउँपालिकाको स्रोत अभिवृद्धि गर्न करको क्षेत्र, दायरा र दर अध्ययन गरि समय सापेक्ष बनाइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका व्यवसायीहरूलाई आफ्नो व्यवसाय प्रति उत्तरदायी बनाउन करको दायरामा ल्याइनेछ ।
- आन्तरिक राजस्व व्यवस्थापन सम्बन्धि एकीकृत ऐन र कार्यविधि तयार गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- राजस्व प्रशासन बारे जनप्रतिनिधि, कर्मचारी र करदाताको क्षमता विकास गरी वडा कार्यालयबाट नै राजस्व संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- वैज्ञानिक आधार र प्रमाणमा आधारित भई राजस्व स्रोतको संभाव्यता अध्ययन, विश्लेषण प्रक्षेपणको व्यवस्था गरिनेछ । व्यवसाय दर्ता तथा नविकरण कार्यविधि तर्जुमा गरी यसबारे जनकारी र प्रचार प्रसारद्वारा व्यवसाय दर्ता र बार्षिक कर संकलनलाई सहज बनाइनेछ ।
- राजस्व शाखालाई थप व्यवस्थित र क्रियाशील बनाउन शाखामा कर्मचारीको व्यवस्था सीप तथा दक्षता अभिवृद्धि गरिनेछ ।

४. आन्तरिक र अन्तिम लेखा परिक्षण

- लेखापरीक्षण हुनु अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट निस्केका बेरुजु सम्बन्धमा आवश्यक कारबाही गरि बेरुजु फछ्यौट गरिनेछ ।
- आन्तरिक लेखापरीक्षणलाई लेखापरीक्षणको सर्वमान्य सिद्धान्त अनुसार स्वतन्त्र रूपमा लेखापरीक्षण गरि प्रतिवेदन दिन सक्ने वातावरण मिलाइनेछ ।
- बेरुजु लगत अध्यावधिक गरि बेरुजु फछ्यौटको कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- कारोबारमा संलग्न पदाधिकारीले जिम्मेवारीबाट अलग हुँदा बेरुजु फछ्यौटको विवरण वरवुझारथ गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

५. सेवा प्रवाह

- नागरिक पहिलो (Citizen first) को अवधारणा पूर्णतः अवलम्बन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा सञ्चालित आयोजनाहरूको गुणस्तर अभिवृद्धि गरी बित्तिय जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्न सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन समिति समितिको कार्यलाई अझ क्रियाशील बनाइनेछ ।
- नागरिक वडापत्र, गुनासो व्यवस्थापन, सूचनामा पहुँच जस्ता सेवा प्रवाहका अङ्गहरूको प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- सदाचार नीति प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

६. वित्तीय व्यवस्थापन

- विकास निर्माणका कार्यलाई समावेशी, पारदर्शी, उत्तरदायी तथा जनसहभागिता मूलक बनाइनेछ ।
- SuTRA लाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ । साथै आगामी आ.ब. बाट Electronic Fund Transfer अनिवार्य गरिनेछ ।
- हाल सम्म फछ्यौट नभएको, म्याद नाघेको पेशकी फछ्यौट कार्यमा प्रभावकारी पहल गरी पेशकी शून्य बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ । साथै लामो समयदेखि बुझाउनु पर्ने बक्यौता रकम नबुझाउने व्यक्ती, फर्म, संघ संस्थालाई तत्काल बुझाउन लगाइनेछ ।

७. सूचना प्रविधिको प्रयोग

- डिजिटल नेपाल फ्रेमवर्कलाई कार्यान्वयनमा ल्याउदै विद्युतीय सुशासन प्रवर्द्धनलाई जोड दिइनेछ ।
- सडक सुरक्षाका लागि सिमितिभि जडान कार्यलाई आवश्यकता अनुसार थप गर्दै पहुँच बढाइनेछ ।
- सूचनामा सबै नागरिकको पहुँच तथा उपयोग सुनिश्चित गर्दै सन्देश र सूचनाहरु कार्यालयको वेवसाईट, फेसबुक पेज, स्थानीय एफ.एम. रेडियो, सन्देश सूचना बोर्ड मार्फत गाउँपालिकाका सबै गतिविधिहरु नागरिकहरुको जानकारीमा ल्याइनेछ । साथै संचार माध्यमसँग साझेदारीको नीति लिइनेछ ।
- गाँउपालिका, सबै वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था तथा सामुदायिक विद्यालयहरुमा ब्रोडब्यान्ड सेवा र विद्युत ब्याकअपलाई स्तरवृद्धि गर्दै निरन्तरता दिइनेछ ।
- सूचना प्रविधि सम्बन्धमा कर्मचारीहरुको क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- स्थानीय मिडियालाई सुचिकृत गरि परिचालन र प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- एकिकृत सूचना केन्द्रको स्थापनाको लागि अध्ययन गरिनेछ ।

➤ PAMS जिन्सी शाखालाई व्यवस्थित गर्न कार्यान्वयन गरिनेछ ।

द. अन्तर निकाय समन्वय

- संघ प्रदेश र स्थानीय तह बिच सहकारिता सहअस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तलाई आत्मसाथ गरिनेछ ।
- राष्ट्रिय महत्वका विषयमा संघ र प्रदेश सरकारसंग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
- रणनीतिक योजना तथा कार्यक्रमहरु तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्न अन्तरपालिका समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

सभाका सदस्यज्यूहरु,

माथि उल्लेखित नीतिहरुको कार्यान्वयनबाट आगामी आर्थिक बर्षमा देहाय बमोजिमको उपलब्धि हासिल हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

- सबै नागरिकहरुलाई खानेपानीको सुविधा पुर्याउने ।
- काठेपोल हटाई सुरक्षित फलामे पोलको ब्यबस्था गरि उज्यालो युक्त गल्छी बनाउने ।
- सबै सामुदायिक बिद्यालयमा कक्षा १ देखि ५ सम्म दिवा खाजा संचालन गर्ने ।
- कृषिमा आत्मनिर्भर बनाउन कृषि औजार, कृषि सामग्री आपूर्ति तथा बिक्रिको ब्यबस्था मिलाउने ।
- एक घर एक कृषि सहकारी सदस्यको अबधारणालाई पूर्ण रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याई कृषकको जिवनस्तरमा आमूल परिवर्तन ल्याउने ।

गाउ सभाका सदस्यज्युहरु,

नोवेल कोराना (कोभिड - १९) कारण उत्पन्न असहज तथा महामारीको अवस्थामा पनि नागरिकको चाहना र आवश्यकताको सम्बोधनलाई उच्च प्राथमिकता दिई निर्माण गरिएको क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमलाई पुरा गर्ने गरी तर्जुमा गरिने आगामी आ ब को मा बजेट तथ कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन मार्फत विकासका लक्ष्य तथा उदेश्य हासिल हुनेमा पूर्ण विश्वस्त छु । नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमामा सहयोग तथा महत्वपूर्ण सल्लाह सुझाव प्रदान गर्नु हुने गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष ज्यू, वडा अध्यक्ष ज्यूहरु, कार्यपालिकाका सदस्य ज्यूहरु, वडा सदस्य ज्यूहरु, राष्ट्र सेवक सम्पूर्ण कर्मचारीहरु, उद्योगी, व्यवसायी, तथा समस्त नागरिकहरुमा हार्दिक आभार तथा धन्यवाद व्यक्त गर्दै नीति तथा कार्यक्रमहरुको प्रबाभकारी कार्यान्वयनमा सबै सरोकारवालाको सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।

धन्यवाद ।

केदारनाथ खतिवडा
अध्यक्ष
गल्छी गाउँपालिका, धादिङ